

AFECTIVITATEA ȘI MUZICA LA PREȘCOLARI

Orice reacție psihică presupune o formă de implicație afectivă. Această reacție psihică a individului se manifestă în diverse situații, conducând la adaptarea sa la viața cotidiană.

Creșterea capacităților fizice și psihice ale copilului, care îl fac să se implice în numeroase relații și activități, determină îmbogățirea și diversificarea afectivității. „Copilul începe să simtă o mai mare nuanțare a emoțiilor” (U. Șchiopu, E. Verza – *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București, 1995, pag. 152).

Progresul și dinamica vieții afective reprezintă cea mai mare importanță a dezvoltării psihice normale a copilului. Viața afectivă se îmbogățește calitativ și cantitativ, unele din vechile trăiri se nuanțează și se diferențiază. Stările afective de bucurie, tristețe, satisfacție sunt generate, în special, de satisfacerea, nesatisfacerea trebuințelor de independență.

Dezvoltarea psihică a preșcolarului presupune profunde schimbări în plan afectiv. Ele au semnificații atât pentru acest stadiu, cât și pentru cele care vor urma. La vârsta preșcolară, se face trecerea de la emoții la sentimente, conturându-se categorii *morale* (pudoarea, mulțumirea), *intelectuale* (mirarea intelectuală, sentimentul îndoielii intelectuale etc.), *estetice* (plăcerea de a admira frumosul, de a asculta muzică, povești, de a executa mișcări ritmice etc.). Bucuriile și satisfacțiile sunt mai frecvente, copilul este mai tolerant, mai stăpân pe relațiile sale. Viața afectivă devine mai echilibrată, mai discretă, copilul fiind capabil să iubească oamenii mai obiectiv, atașându-se și de alte persoane. Ei trăiesc intens clipa, fiind puternic ancorați în prezent.

Se constată o creștere progresivă a rezonanței afective față de toate felurile de stimulări. Copiii sunt capabili să trăiască numeroase emoții și sentimente, să fie sensibili, să răspundă celorlalți cu bucurie, simpatie.

Caracteristic pentru preșcolaritate este faptul că, se amplifică învățarea afectivă, realizată prin observarea conduitelor celorlalți, prin imitație, prin participarea comună la evenimentele de viață, prin întărire socială.

Emoțiile și sentimentele estetice sunt relativ apropiate de cele morale.

„Emoțiile și sentimentele intelectuale se dezvoltă în legătură cu cerințele de cunoaștere și observare a vieții înconjurătoare, cu satisfacerea curiozității, cu insatisfacții legate de înțelegerea greșită (disonanță cognitivă). Îndoiala neliniștea sunt emoții din această categorie.” (U. Șchiopu, E. Verza – *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București, 1995, pag. 156).

Copilul poate trăi o stare afectivă complexă, denumită „*sindromul bomboanei amare*”, în situația în care el realizează că, aprecierile pozitive de care se bucură „celălalt”, nu sunt pe merit.

Din punct de vedere fiziologic, emoțiile antrenează modificări ale circulației sangvine, intensificarea bătăilor inimii și a pulsului, creșterea volumului de transpirație. Emoțiile se manifestă prin țipete, fugă ori reacții agresive. Treptat, emoțiile agresive vehemente, active la vârsta de trei

ani și chiar patru ani, se vor mai diminua, datorită creșterii stăpânirii de sine, dezvoltată prin educație și socializare.

Mai mult decât în desen, afectivitatea se exprimă în creațiile verbale, dar și în creațiile ritmice (dans, muzică). Activitatea preșcolarului, care este creatoare, implică nu doar latura de producere, de creație progresivă, ci și pe cea evaluativă. În cadrul aprecierii, se nasc și se consolidează, se consumă nenumărate emoții artistice și estetice, care au mare importanță pentru dezvoltarea ulterioară a sentimentelor artistice, dar și a celor estetice. Solicitarea opiniilor copiilor, în urma ascultării unei bucăți muzicale, precum și a audiției unei povești etc., contribuie la dezvoltarea capacităților de evaluare.

Copiii manifestă o deosebită plăcere de a asculta muzică, trăind pe această cale adevărate emoții artistice. Plăcerea de a cânta se face simțită mai ales atunci când, jucându-se, copiii îngână o melodie, repetă un cântec învățat, uneori pe versurile unei poezii învățate improvizează o melodie, întrucât, muzica poate să exprime aproape toate trăirile sufletești ale omului.

Puterea muzicii de a trezi o stare afectivă a fost cunoscută din cele mai vechi timpuri. Satisfacția emoțională a percepției muzicii se manifestă, în primul rând, ca o reacție neintenționată primară, pe care o putem socoti și ca o caracteristică a percepției artei, în general. Muzica, însă, mai mult decât toate celelalte arte, depășește deseori această stare de reacție emoțională, oarecum difuză, influențând și determinând, după caz, diferite atitudini psihomatrice mai complexe.

„Fetis a definit muzica <arta de a emoționa prin combinarea sunetelor>, pentru Serov <muzica este reflectarea vieții noastre spirituale>, iar Lunaciarski consideră că <muzica este arta cea mai subiectivă, care oglindește cu maximă forță și diversitate viața interioară, dinamica emoțiilor, sentimentelor și pasiunilor>.

Pentru Hegel ce <caracterizează forța de înrâurire a muzicii ca o forță elementară, muzica nu trebuie să repete expresia sentimentelor sub forma izbucnirii naturale a pasiunii, ci să spiritualizeze, în mod inventiv, sunetele care se combină într-o situație creată de artă și doar pentru artă>”. S. Ghizela – *Psihologia folclorului muzical*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1980, pag. 20.

Muzica, cea mai profundă și complexă dintre arte, este exprimarea ideilor și sentimentelor prin mijlocirea sunetelor muzicale. Mesajele ei sunt adresate afectivității, sensibilității. Ea are o contribuție de seamă în crearea premiselor necesare dezvoltării reprezentărilor, noțiunilor, emoțiilor și sentimentelor estetice ale copiilor.

Bibliografie

S. Ghizela – *Psihologia folclorului muzical*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1980

U. Șchiopu, E. Verza – *Psihologia vârstelor*, E.D.P., București, 1995.

Prof. înv. preprimar Daniela MORARU
Liceul Teoretic ”Ion Creangă” Tulcea